

Energiateollisuus ry
ina.lehto@energia.fi
minna.parkko@energia.fi

tiedoksi
juha.naukkarinen@energia.fi
Paikallisvoima ry:n jäsenyhtiöt

Pitkan aikavälin laskutuksen kehittämismahdollisuudet
(Email/Parkko 12.12.2014)

Kiitämme mahdollisuudesta kommentoida asiaa ja tehtyjä selvityksiä vaikka emme olekaan Energiateollisuus ry:n jäsen.

Energiateollisuus ry:ssä on tehty merkittävää työtä sähkön vähittäismarkkinamallin ja laskutuskäytännön selvittämiseksi. Kiistämättä nykyisessä sähkömarkkinamallissa on asioita, mm. toimitusvelvolliseen sähkön myyjään liittyen, jotka johtavat toimijoiden erilaiseen asemaan. Niihin liittyvät kysymykset ja mahdolliset ongelmat on toki ratkaistava.

Selvityksiin liittyy muutama kysymys joihin haluamme ottaa kantaa.

Selvitettävät vaihtoehdot ja niiden valinta

Selvityksen kohteena on vain kaksi vaihtoehtoa, eli i) pakollinen myyjävetoinen yhden laskun malli sekä ii) pakollinen kahden laskun malli. Vaihtoehtoiset mallit, kuten iii) verkkoyhtiö-keskeinen yhden laskun malli sekä iv) nykymallin kehittäminen poistamalla ongelmakohtat on täysin sivuutettu.

Meille on kerrottu että nykymallin kehittäminen "ei käy/ei onnistu" ja että se vaihtoehto on päätetty sulkea pois aiemmin. Mielestämme tällaista päätöstä ei ole tehty eikä dokumentoitu, eikä kyseiseen kannan riittäviä perusteita ole esitetty. Vastaavasti vapaaehtoisen yhteislaskutuksen ongelmat olisi helposti ratkaistavissa viranomaisten ja toimialan yhteistyöllä. Mielestämme nykylvaihtoehtoon liittyvät ongelmat ovat ratkaistavissa. Asia on selvitettävä ennen kuin voidaan edes harkita vaihtoehdon poissulkemista.

Mikäli halutaan yksi lasku, sopii verkkoyhtiökeskeinen yhden laskun malli huomattavasti myyjäkeskeistä paremmin Suomen sähkömarkkinoille. Tässä mallissa a) uuden toimijan kynnyksellä tulla sähkömarkkinoille on olematon, b) kilpailu sähkömarkkinoilla pysyy hyvänä, jopa paranee sekä c) rahoitus- ja vakuusongelmia ei tule ja lainsäädäntötarve huomattavasti vähäisempi verrattuna myyjäkeskeiseen malliin. Aiemmin myyjäkeskeisen mallin perusteena käytetty pohjoismainen harmonisointi ei mielestämme ole enää peruste pohjoismaiden keskittyessä tekemään kukin kansallista ratkaisuaan.

Selvitysten tarkoitus, laatu ja julkistaminen

Tehtyjä selvityksiä ohjaa vahvasti niiden takana oleva työ ET:n toimielimissä. Selvitykset lisäävät ET:n, sen toimielimien ja jäsenten ymmärrystä eri vaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista. Selvityksiä on kuitenkin rajoitettu rankalla kädellä siten, että toimeksiannot ja toimielimissä tehdyt päätökset jättävät perustelematta pois joitain vaihtoehtoja ja ohjaavat selvityksiä siten että esimerkiksi muutosten todellista vaikutusta alalle ja jäsenyrityksiin selvitetään vain hyvin puutteellisesti.

Selvitysten laatu vaihtelee. Osin teksti on hyvin epäselvää. Selvityksissä mennään joiltain osin hyvinkin yksityiskohtaisiin asioihin ilman, että kokonaiskuva/oleellinen selviää (PWC). Vastaavasti asiakaskyselyn (YouGov) raportista näkee selvästi kysymysten valinnan vaikutuksen ja vastausten täydellisen tulkinnanvaraisuuden. Sähkökauppa- ja sähköverkkovaliokunnan yhteiskokouksessa ongelmat tulivat esille myös professori Viljaisen puheenvuorossa.

Yllämainitun pohjalta näkemys on, että selvitykset eivät sovi päätöksentekomateriaaliksi eivätkä päätösten taustamateriaaliksi.

Ne tulisi julkaista korkeintaan ET:n jäsenkunnassa taustaselvityksinä mainiten että niissä on käsitelty vain joitain vaihtoehtoja. Perustelut tehdyille valinnoille tulisi lisätä.

Paikallisvoima ry näkee kuitenkin, että laskutus/markkinamalliasiaa tulee selvittää myös julkisesti. Selvitykset tulee tehdä kunnolla, eli riippumattomasti, perusteellisesti ja toteuttajana riippumaton tutkijataho, kuten LUT. Selvityksen luonnollinen toimeksiantaja olisi joko energiatoimialaa edustava Energiateollisuus ry tai viranomaisia edustava TEM.

Mikäli ko. tahot eivät ole valmiita asian selvittämiseen, on Paikallisvoima ry:llä valmius teettää selvitys.

Muutosten todelliset vaikutukset Energiateollisuus ry:n jäseniin

Selvitettävä asia, laskutusmallin mahdollinen muutos, johtaa toteutuessaan paljon merkittävämpään muutokseen. Todellisuudessa kyseessä on markkinamallin muutos, joka vaikuttaa merkittävästi sekä sähkön myyjien keskinäiseen kilpailuasemaan että jakeluverkkoyhtiöihin. Tämä asia on Energiateollisuus ry:n ehkä tärkein käsittelyssä oleva asia tällä hetkellä. Tämän tulee näkyä Energiateollisuus ry:n toiminnassa ja viestinnässä. Päätöksenteossa on varmistettava avoimuus, tasapuolisuus ja kaikkien vaihtoehtojen selvittäminen.

Paikallisvoima ry näkee, että erityisesti vaihtoehto ”myyjäkeskeinen yhden laskun malli” voi toteutuessaan: i) muuttaa merkittävästi markkinoiden rakennetta, ii) aiheuttaa perusteettomia lisäkustannuksia iii) vähentää sähkön vähittäismarkkinoiden kilpailua Suomessa ja iv) heikentää asiakkaiden palvelun laatua. Paikallisvoima ry vastustaa pakollista myyjäkeskeisestä yhden laskun mallia.

Toimintatapa ja päätökset Energiateollisuus ry:n toimielimissä

”Laskutusmalliasian” käsittely ET:n toimielimissä, ohjausryhmävalinnat, ja päätöksenteko ovat osoittaneet, kuinka vaikea on käsitellä isoa, ristiriitaista asiaa ET:ssä. Mielestämme on selvää ettei ET:n valiokuntaohjetta 25.3.2009 eikä hyviä toimintatapoja ole noudatettu. (mm, Asian esilleotto NordReg hearingissa joulukuussa sovittu vastaisesti, äänestysmenettely valiokuntien yhteiskokouksessa). Tämä on johtanut asioiden perusteettomaankin polarisoitumiseen.

ET:n valiokuntaohjetta on noudatettava. Valiokuntien puheenjohtajien sekä ET:n toimihenkilöiden vastuu ja velvollisuus on katsoa, että toimitaan ohjeiden mukaan.

Kuten ohjeissa todetaan, ET:n ei tule ristiriitaisissa asioissa ottaa kantaa, joten näitä selvityksiä ei tule julkaista.

Kunnioittaen

Paikallisvoima ry

Mikko Rintamäki
toiminnanjohtaja